

Buugga Yoo'eel iyo Kaniisadda La'odikiya ee Adventist-ka Toddobaadka-Toddobaad — Lambar Shan iyo Afartan

Jeff Pippenger
2026-02-12

Lambar Afartan iyo Shan

Dib-u-eegis

Laawiyiintii saddex iyo labaatanaad wuxuu tilmaamayaa saddex imtixaan oo ku jira xilliga Bentakostiga ee boqol iyo afartan iyo afar kun. Marka maalinta koowaad ee Iidda Taambuugyada lala waafajiyo maalinta Bentakostiga, dabadeedna afartanka maalmood ee Masiixu si fool ka fool ah xertiisa wax u baray ka hor koritaankiisa lala waafajiyo maalinta midhaha ugu horreeya, waxaa samaysmaya qaab-dhismeed guud oo metelaya farriimaha saddexda malaa'igood.

Marka “dhimashada, aaska, iyo sarakicidda” loo adeegsado sidii hal astaamood nebiyadeed oo keliya oo leh saddex tallaabo, sida loogu matalay baabtiiskii Masiixa, waxaan ogaanaynaa in shan maalmood ka dib sarakicidda, maalinta midhaha ugu horreeya, ay timaaddo dhammaadka iidda toddobada maalmood ee kibista aan khamiirka lahayn isagoo ah shir quduus ah. Sidaas daraaddeed, sarakiciddii Masiixa, oo la jaanqaadaysa qurbaanka midhaha ugu horreeya, waxaa ka dambeeya muddo shan maalmood ah.

Dhamaadka qaab-dhismeedka ka samaysma iswaafajinta maalinta kowaad ee Iidda Taambuugyada iyo maalinta Bentekoste, waxaa yaal calaamad kale oo jidka ah oo leh saddex tallaabo, taas oo ay sidoo kale ku xigaan shan maalmood oo gaadha ilaa Bentekoste.

Inta u dhexeeya labadaas ‘calaamadood ee saddex-tallaabo ah oo ay raacayaan shan maalmood,’ waxaa yaal muddo soddon maalmood ah. Marka aynu maalinta kowaad ee iidda Taambuugyada la waafajinno maalinta Bentakostiga, waxaynu garanaynaa in shan maalmood ka hor iidda Taambuugyada ay ahayd Maalinta Kafaaraggudka. Toban maalmood ka hor Maalinta Kafaaraggudka waxay ahayd iidda Buunanka. Afartankii maalmood ee Masiixu fool-ka-fool wax ku barayay ka dib sarakiciddiisii maalinta midhaha ugu horreeya, waxay la waafaqayaan shan maalmood ka dib iidda Buunanka, iyo shan maalmood ka hor Maalinta Kafaaraggudka.

Astaanta saddex-tallaabo ah ee ‘dhimashadiisa, aaskiisa, iyo sarakiciddiisa,’ oo ay ku xigaan shan maalmood ilaa dhammaadka iidda kibista aan khamiirka lahayn, ayaa haddana lagu soo celiyaa soddon maalmood dabadeed marka ay timaaddo astaanta saddex-tallaabo ah ee ‘buunanka, kor-u-kicidda, iyo xukunka,’ kuwaas oo markaas ay ku xigaan shan maalmood ilaa Bentakostiga. Astaanta saddexda tallaabo leh ee bilowga ah si fudud ayaa loogu qeexi karaa inay tahay hal astaan oo leh saddex tallaabo, waayo si toos ah ayaa sidaas loogu aqoonsaday baabtiiskii Masiixa, kaas oo astaan u ah ‘dhimashadiisa, aaskiisa, iyo sarakiciddiisa.’ Baabtiisku wuxuu ahaa alfa-ga muddada quduuska ah ee 1,260-ka maalmood, taas oo ku dhammaatay ‘dhimashadiisa, aaskiisa, iyo

sarakiciddiisa,' kuwaas oo ahaa oomega-ga 1,260-ka maalmood.

Calaamadda jidka ee saddex-tallaabo ah ee ku taalla dhammaadka xilliga Bentakostiga waa in lagu gartaa iyada oo loo marayo ku-dhaqanka nebiyadeed. Kontonka maalmood ee xilliga Bentakostiga isla qaab-dhismeedkii ayaa laga helaa bilowga iyo dhammaadka. Iyadoo lagu salaynayo mabda'a ah in Masiixu had iyo goor dhammaadka ku muujiyo bilowga, waxaynu garan karnaa iidda buunanka, oo ay ku xigto kor-u-kicidda, oo ay ku xigto maalinta Kafaaraggudka, oo ay ku xigaan shan maalmood, sidii hal "calaamad jid saddex-tallaabo ah oo ay ku xigaan shan maalmood."

Waxaannu sidoo kale saddexda tallaabo ee la soo jeediyey ku tijaabinnaa tilmaamaha kitaabiga ah ee astaamaha mid kasta oo ka mid ah saddexdaas tallaabo. Saddexdaas tallaabo ayaa si isdaba joog ah loogu matalaa Erayga Ilaah. Iyagu waa saddexda malaa'igood; iyagu waa barxadda, meesha quduuska ah, iyo Meesha ugu Quduusan; iyagu waa shuqulka Ruuxa Quduuska ah ee ku qancinta dembi, xaqnimo, iyo xukun. Aqoonsiga iidda buunanka, kor u qaadista, iyo maalinta Kafaaraggudka inay yihiin saddexdaas tallaabo wuxuu u baahan yahay in tallaabo kasta la jaanqaaddo markhaatifurka kitaabiga ah ee hore loo aasaasay.

Buunooyinku waa farriin digniin ah, waxayna la xiriiraan malaa'igta kowaad oo qaylinaysa, "Ilaah ka cabsada." Kor u qaadistii Masiixu waa astaan u ah ammaanta Imaatinkiisa Labaad, waayo hadalka labaad ee malaa'igta kowaad waa, "Isaga ammaana." Maalinta Kafaaraggudku waa astaanta xukunka, hadalka saddexaadna ee malaa'igta kowaad waa, "waqtigii xukunkiisu waa yimid." Waxaa jira siyaalo dhowr ah oo lagu garto in astaamaha nebiyadeed ee saddexda tallaabo ee ku jira calaamadda jidka dhammaadka xilliga Bentekostiga ay matalaan saddexda tallaabo ee injiilka weligiis ah, halkaas oo qaar badani "la daahirinayo, la caddeynayo, lana tijaabinayo."

Sidaas darteed, waxaad markaas arki kartaan in calaamaddii ugu horraysay ee saddexda tallaabo qurbaanka midhaha ugu horreeya ee shaciirka la bixiyo, halka calaamadda ugu dambaysa ee saddexda tallaabo lagu bixiyo qurbaanka midhaha ugu horreeya ee sarreenka. Waxaad markaas arki kartaan in saddexda tallaabo ee alfa ee xilliga Bentakostigu ay tilmaamayaan kibis aan khamiir lahayn, laakiin calaamadda omega ee saddexda tallaabo ay tilmaamayso kibis khamiir leh. Waxaad xataa arki kartaan in calaamadda saddexda tallaabo ee bilowga ay tahay meeshii Masiixa kor loogu qaaday si uu dadka oo dhan u soo jiito, halka calaamadda saddexda tallaabo ee dhammaadka calanka boqol iyo afartan iyo afarta kun kor loo qaado si uu quruumaha kale u soo jiito.

Malaa'igta kowaad iyo tan saddexaad waa isku malaa'ig heerka waxsii sheegidda ah, waayo tan kowaad waa bilowga—tan saddexaadna waa dhammaadka. Malaa'igta kowaad ee alfa waxay ku dhawaaqdaa furitaanka xukunka, malaa'igta ugu dambaysa ee omega-na waxay ku dhawaaqdaa xidhitaanka xukunka. Farriinta malaa'igta kowaad waxaa xoog lagu siiyey rumoobiddii Islaamka ee Ogosto 11, 1840, malaa'igta saddexaadna waxaa xoog lagu siiyey rumoobid Islaam oo dhacday 9/11. Sister White waxay ina ogeysiinaysaa in hawlgalkii malaa'igta kowaad iyo tan saddexaadba uu ahaa inay dhulka ku iftiimiyaan ammaanteeda. Markhaatiyo kale ayaa badan, waxayna bixiyaan taageero ku filan oo lagu aqoonsado qaab-dhismeedka xilliga Bentakostiga sida lagu dejiyey kontonka maalmood laga bilaabo sarakiciddii Masiixa ilaa Bentakosti, iyadoo lala xiriirinayo labaatanka iyo labada aayadood ee ugu horreeya ee Laawiyiintii saddex iyo labaatanaad iyo

labaatanka iyo labada aayadood ee ugu dambeeya ee Laawiyiintii saddex iyo labaatanaad. Inta u dhexaysa labada calaamadood ee jidka ah oo ah calaamad jid oo ka kooban saddex tallaabo oo ay ku xigaan shan maalmood, waxaa yaal muddo soddon maalmood ah oo matalaysa malaa'igta labaad.

Astaanta ugu horraysa ee “saddex tallaabo oo ay raacaan shan” maalmood waa malaa'igtii kowaad; soddonka maalmoodna waa malaa'igtii labaad; astaanta labaad ee “saddex tallaabo oo ay raacaan shan” maalmoodna waa malaa'igtii saddexaad. Saddexdan tallaabo waxay daboolayaan xilliga oo dhan ee Bentakostiga ilaa Bentakostiga, taas oo markaas calaamad u noqota bilowga toddobada maalmood ee iidda Taambuugyada, oo u taagan daadinta roobka dambe inta lagu jiro qalalaasaha sharciga Axadda, kaas oo ka bilaabma sharciga Axadda ee Maraykanka kuna sii socda ilaa Miikaa'iil istaago oo xilliga imtixaanka aadamuhu xirmo. Qaab-dhismeedku waa rabbaani, hase ahaatee wuxuu soo saaraa tixgelinno culus.

Tixgelinno Muhiim ah

Way caddaatay in tiirka jidka ee ay matalaan “buunanka, kor u kaca iyo xukunka” uu yahay tijaabada litmus-ka ah iyo tijaabada saddexaad. Tijaabada saddexaad mar walba waa tijaabada litmus-ka, halkaas oo dabecaddu ku muujisanto, laakiin aan marnaba lagu horumarin.

“Dabecaddu waxaa muujiya qalalaase. Markii codkii kululaa saqdii dhexe ku dhawaaqay, ‘Bal eega, aroosku waa imanayaa; u baxa inaad la kulantaan isaga,’ bikradihii hurday way ka soo tooseen hurdadoodii, markaasna waxaa la arkay kuwii isu diyaariyey dhacdadaas. Labada kooxoodba si lama filaan ah ayaa loo qabtay, hase ahaatee mid baa u diyaarsanaa xaaladda degdegga ah, kan kalena waxaa la helay isagoo aan diyaargarow lahayn. Dabecaddu waxaa muujiya duruufaha. Xaaladaha degdegga ahi waxay soo saaraan birta runta ah ee dabecadda. Masiibo kedis ah oo aan la filayn, geeri-qoys ama qalalaase, cudur ama murugo lama filaan ah, wax kasta oo nafta hor keenaya dhimasho fool ka fool ah, waxay soo saari doonaan waxa dhabta ah ee ku jira dabecadda. Waxaa la muujin doonaa inuu jiro iyo in kale rumaysad dhab ah oo lagu qabo ballamada ereyga Ilaah. Waxaa la muujin doonaa inay naftu nimco ku taagan tahay iyo in kale, iyo inuu saliid ku jiro weelka laambadda leh iyo in kale.”

“Wakhtiyada imtixaanka ahu dadka oo dhan way ku yimaadaan. Sidee baynu isu maamulnaa marka aynu ku jirno imtixaanka iyo tijaabinta Ilaah? Ma laambadahayagu way bakhtiyaan? mise weli waynu sii shidnaa? Ma u diyaarsannahay xaalad kasta oo degdeg ah innagoo ku xidhnaanayna Isaga oo nimco iyo run ka buuxa? Shantii bikrad ee caqliga lahayd dabecaddooda uma gudbin karin shantii bikrad ee nacasnimada lahayd. Dabecaddu waa inaynu innagu, qof-qof ahaan, samaysannaa.” Review and Herald, October 17, 1895.

Marka taariikh-calaamadda iidda buunanku timaaddo, dabecaddaadu weligeed baa la shaabadeeyaa, waxaa kor lagu qaadaa sida calan ahaan, dembiyadiinnuna weligood baa la tirtiraa. Saddexda tallaabo waxay matalaan saddex dhinac oo ka mid ah shaabadaynta. Imaatinka fariinta Qaylada Saqda-dhexe wuxuu muujinayaa kuwa saliidda leh iyo kuwa kor loo qaaday sida calan ahaan iyadoo dembiyadooda la qaadayo. Fariinta, hawsha, iyo shaabadduba dhammaantood waa hal taariikh-calaamad. Waa taariikh-calaamad “nafta fool ka fool u hor keenta dhimasho” sabab u

ah “musiibo aan la filayn.” Buunka Islaamku wuxuu matalaa “musiibadaas aan la filayn.” Halkaas, farriinta ah, “Bal eega, Aroosku waa imanayaa,” waxaa lagu dhawaaqaa shan maalmood ka hor sharciga Axadda, halkaas oo farriintu isu beddesho qaylada dheer ee malaa’igta saddexaad.

Saddexda tallaabo ee calaamadda jidku waa qaybo aqoonsanaya shaabadaynta iyo kor loo qaadista boqol iyo afartan iyo afar kun, wax yar ka hor sharciga Axadda. Waxaa cad in tijaabada lagu kala garto ee ah “turumbooyin, kor-u-kacid, iyo xukun” ay meteshay shirkii xerada ee Exeter. Shanta maalmood ee u dhexeeya Maalinta Kafaaraggudka iyo Bentakostiga waxay ka dhigan yihiin lixdan iyo lixda maalmood ee u dhexeeya dhammaadkii shirkii xerada Exeter 17-kii Agoosto ilaa 22-kii Oktoobar, 1844, markii albaabku xirmay. Lixdan iyo lixdaas maalmood ee taariikhda Millerite-ku waxay sawirayaan maalmaha dambe, oo marka dhinacan laga eego, waxay sawirayaan ku dhawaaqidda farriinta Qaylada Habeenbadhka ee ay sameeyeen boqol iyo afartan iyo afar kun.

Shanta maalmood ee ka hadhay Bentakostiga waxay la jaanqaadaan lixdan iyo lixdii maalmood ee Milleriyiintu ku dhawaaqayeen farriinta Qaylada Saqda Dhexe, taas oo iyaduna lagu sii tusay gelitaankii guusha lahaa ee Masiixu Yerusaaalem ku galay. Tallaabada koowaad ee saddexda tallaabo waa iidda buunanka, taas oo ah buunkii toddobaad, ama hooggii saddexaad, ama Islaamka maalmaha ugu dambeeya; gelitaankii guusha lahaa ee Masiixana waxaa ka horreeyey furidda dameer.

Si nebinnimo ahaan tani waxay tilmaamaysaa in furidda dameerku ay calaamad u tahay bilowga gelitaankii guusha lahaa, kaas oo ah Qayladii Saqda Dhexe. Waxsii sheegidda Kitaabka Quduuska ah waa in maalmaha ugu dambeeya lagu dabaqaa boqortooyadii lixaad ee waxsii sheegidda Kitaabka Quduuska ah—bahalkii dhulka, Mareykanka. Islaamku wuxuu ku dhufan doonaa Mareykanka, sidii uu ku sameeyey 9/11, sidaas darteedna wuxuu calaamadaynayaa bilowga ku dhawaaqidda Qayladii Saqda Dhexe iyadoo Islaamku ku qaadayo Mareykanka weerar weyn oo muuqda, iyo dhammaadka ku dhawaaqidda Qayladii Saqda Dhexe iyadoo Islaamku mar kale ku qaadayo Mareykanka weerar kale oo weyn oo muuqda, waayo Ciise had iyo goor dhammaadka wax ayuu ku tusaaleeyaa bilowga wax.

Farriinta Bentakostiga waa farriinta qaylada weyn, qaylada weynuna si fudud waa kor-u-qaadista farriinta Qaylada Saqda Dhexe. Taariikhda Millerite-ka, Qaylada Saqda Dhexe waxay dhammaatay markii albaabkii la xidhay Oktoobar 22, 1844, sidoo kalena waxay dhammaanaysaa marka albaabku xidhmo xilliga sharciga Axadda ee maalmaha ugu dambeeya. Bentakostiga, Butros wuxuu ku dhawaaqay farriinta Yoo’eel, Bentakostiguna waa dhammaadka omega ee Qaylada Saqda Dhexe; sidaas darteed bilowga alfa ee Qaylada Saqda Dhexe, Butros, baahida waxsii sheegiddu ku khasabtay, waa inuu sidoo kale soo bandhigayaa farriinta Yoo’eel. Qaylada Saqda Dhexe, Butros wuxuu ku jiraa Falimaha Rasuullada cutubka labaad, isagoo jooga qolka sare saacaddii saddexaad, dabadeedna isla maalintaas saacaddii sagaalaad wuxuu ku jiraa macbudka isagoo ku dhawaaqaya farriinta Yoo’eel.

Butros waa astaan u ah boqol iyo afartan iyo afar kun maalintii Bentakostiga, taas oo ah dhammaadka Qayladii Saqda dhexe, sidoo kalena waa astaan u ah boqol iyo afartan iyo afar kun bilowgii Qayladii Saqda dhexe. Shaabadaynta iyo kicinta boqol iyo afartan iyo afar kun waxay ka

bilaabmaan furidda dameerka marka Islaamku wax ku dhufte. Markii Milleriyyiintu ka tageen shirkii xerada Exeter, waxay qaadeen farriinta sidii hir badweyne oo xoog leh, oo si astaan ah u sii muujiyey boqol iyo afartan iyo afar kun oo waayo-aragnimadaas ku celiya.

Adeegsigan wuxuu sii noqonayaa mid ka sii culus marka aad garato in Butros uu metelayo kuwa ku dhawaaqa farriinta Qaylada Saqda-dhexe ee tijaabada litmus-ka iyo tijaabada saddexaad ee xilliga Bentakostiga. Saacaddii saddexaad ee Butros ee Bentakostiga waxay dhigaysaa qolka sare, qolka sarena waa sidoo kale tobanka maalmood ee ka horreeya Bentakostiga. Tijaabada labaad ee xilliga Bentakostiga waa tijaabada macbudka ee soddonka maalmood ah oo raacda tijaabada aasaaska ah. Tijaabada labaad ee macbudku waxay ka doonaysaa kuwa aaminka ah inay rumaysad ku galaan Meesha Ugu Quduusan, halkaas oo dembiyadooda laga tirtiro, halkaas oo ay rumaysad kula fadhayaan Masiixa meelaha jannada. Kitaabka Falimaha Rasuulladu wuxuu inoo sheegayaa in Butros uu khudbaddiisii ka bilaabay kitaabka Yoo'eel saacaddii saddexaad qolka sare, dabadeedna saacaddii sagaalaad uu macbudka ku jiray.

Laakiin Butros, isagoo la taagan kow iyo tobanka, ayuu codkiisii kor u qaaday oo ku yidhi iyagii, Niman Yahuudiya ahow, iyo kulligiin kuwiinna Yerusaaalem degganow, tan ha idinla ogaado, oo erayadaydana dhegaysta; waayo, kuwanu ma sakhraansana sidaad u malaynaysaan, maxaa yeelay weli waa saacaddii saddexaad oo maalinta ah. Laakiin waxanu waa wixii lagaga hadlay nebigii Yoo'eel. ... Haddaba Butros iyo Yooxanaa waxay isla wada kor ugu socdeen macbudka saacaddii tukashada, taas oo ah saacaddii sagaalaad. Falimaha Rasuullada 2:14–16; 3:1.

Masiixa waxaa iskutallaabta lagu qodbay saacaddii saddexaad, wuxuuna dhintay saacaddii sagaalaad. Geeridiisa, aaskiisa iyo sarakiciddiisu waa hal calaamad-jid oo leh saddex tallaabo. Tallaabada saddexaad, maalinta midhaha ugu horreeya, waxay bilowdaa kontonka maalmood ee ku dhammaada Bentakostiga. Alfa-ga xilliga Bentakostiga, saacadda saddexaad iyo saacadda sagaalaad waxay matalaan isbarbardhig cad, waayo Masiixu wuu noolaa saacaddii saddexaad, wuuna dhintay saacaddii sagaalaad. Butros wuxuu ku jiray qolka sare saacaddii saddexaad, wuxuuna macbudka joogay saacaddii sagaalaad.

Xilligii Bentakostiga ee kontonka maalmood ee quduuska ah wakhtigii Masiixa waxay ahayd muddo quduus ah oo nebiyadeed oo si toos ah ugu xidhnayd wax sii sheegidda laba kun iyo saddex boqol oo sannadood. Waxay si gaar ah ugu xidhnayd toddobaadka ugu dambeeya ee afarta boqol iyo sagaashanka sannadood ee quruunta Yuhuudda ee Daanyeel sagaal. Toddobaadkaas quduuska ah ee Masiixu ku adkeeyey axdiga waxaa loo kala qaybiyey laba xilli oo isle'eg oo min 1,260 maalmood oo nebiyadeed ah. Udub-dhexaadka toddobaadkaas wuxuu ahaa iskutallaabta. Iskutallaabtu waxay tilmaamaysaa saacadda saddexaad iyo saacadda sagaalaad, Butrosna Bentakostiga sidaas oo kale ayuu yeelaa. Sannadkii 34, dhammaadka isla toddobaadkaas quduuska ah markii Korneelios Butros uga yeedhay Qaysariya Maritima, waxay ahayd saacaddii sagaalaad.

Waxaa jiray nin degganaa Kaysariya oo la odhan jiray Korneelios, oo ahaa boqol-u-taliye ka tirsan guutadii la odhan jiray guutada Talyaaniga; nin cibaado badan, oo isaga iyo reerkiisuba ay Ilaah ka cabsan jireen, oo dadka sadaqo badan siin jiray, Ilaahna had iyo goor baryi jiray. Wuxuu riyo si cad ugu arkay malaa'ig Ilaah ka timid oo u soo gashay abbaaro saacaddii

sagaalaad ee maalinta, kuna tidhi, Korneeliyos. Markuu indhaha ku dhuftay, ayuu baqay oo yidhi, Waa maxay, Sayidow? Markaasay ku tidhi, Tukashooyinkaaga iyo sadaqooyinkaaguba waxay u kor kaceen xusuus ahaan Ilaah hortiisa. Haddaba niman u dir Yoobbe, oo u yeedh nin Simoon la yidhaahdo oo naanaystiisu tahay Butros. Falimaha Rasuullada 10:1–5.

Maalintii ku xigtay, Butros wuxuu fuulay saqafka sare inuu tukado qiyaastii saacaddii lixaad.

Maalintii xigtay, intay safarkoodii ku sii jireen oo ay magaalada ku soo dhowaadeen, Butros wuxuu saqafka guriga u fuulay inuu tukado abbaaraha saacaddii lixaad. Aad buu u gaajooday, oo wuxuu doonayay inuu wax cuno; laakiin intii loo diyaarinayay, wuxuu galay miyir-beel ruuxi ah, oo wuxuu arkay samadii oo furantay, iyo weel qura oo u soo degaya, sidii maro weyn oo afarta geesood laga xiray, oo dhulka lagu soo dejinayo. Waxaa ku jiray nooc kasta oo xayawaanno afar-lugoodle ah oo dhulka jooga, iyo dugaag, iyo wax gurguurta, iyo haadadka cirka. Markaasaa cod u yimid isagoo leh, Kac, Butros; gawrac, oo cun. Laakiin Butros wuxuu yidhi, Saas ma aha, Rabbiyow; waayo, weligay ma cunin wax caadi ah ama nijaas ah. Markaasaa codkii mar labaad kula hadlay isagoo leh, Wixii Ilaah nadiifiyey, adigu caadi ha ugu yeedhin. Taasu saddex goor bay dhacday; dabadeedna weelkii mar kale ayaa samada loogu qaaday. Falimaha Rasuullada 10:9–16.

Baaqii Butros loogu yeedhay inuu Kaysariya yimaado wuxuu ahaa saacaddii sagaalaad, markaasoo malaa'ig u timid inay la hadasho Korneeliyos. Korneeliyos wuxuu matalaa carruurta kale ee Ilaah oo laga yeedhayo Baabuloon xilliga sharciga Axadda. Malaa'igta timaadda xilliga sharciga Axadda waa codka labaad ee Muujintii siddeed iyo tobnaad, kaas oo ugu yeedha kuwa weli Baabuloon ku jira inay ka cararaan. Butros waa boqol iyo afartan iyo afarta kun, Korneeliyosna waa shaqaalihii saacadda kow iyo tobnaad, kuwaas oo Butros loogu muujiyey inay yihiin xayawaan aan nadiif ahayn. Xidhiidhka Butros iyo Korneeliyos waa xidhiidhka Muujintii toddobaad, halkaas oo boqol iyo afartan iyo afarta kun lagu aqoonsado iyagoo lala xidhiidhinayo dadkii badnaa ee tirada weynaa. Butros waxaa lagu amray saddex jeer inuu kaco, gowraco oo cuno. Isagoo ah boqol iyo afartan iyo afarta kun, baaqa Korneeliyos ka yimid waa meesha calamadda lagu amro inay kacdo.

Korneeliyos wuxuu joogaa Qaysariya Maritima, oo mararka qaarkood loo yaqaan Qaysariya badda ku taal. Muujintii toddoba iyo tobnaad waxay inoo sheegaysaa in “biyaha” ay “yihiin dadyow, iyo tirooyin badan, iyo quruumo, iyo afaf.” Biyuhu waa kuwa ka baxsan kiniisadda Ilaah, waxaana Muujintii, sida oo kale araggii Butros ee xayawaannada nijaasta ah, tirada afar ay meteshaa dunida oo dhan. Aragga Butros waxaa ku jira afar nooc oo kala duwan oo xayawaan ah, waxayna ku soo degayaan maro afar gees leh oo afarteeda rukun laga hayo. Xiriirka ka dhexeeya Butros iyo Korneeliyos waxaa sidoo kale matalaya Nuux iyo xayawaannadii fuulay doonnida.

Butros wuxuu joogay Yoobbe, taas oo micnaheedu yahay “dhalaalaya oo qurux badan,” waayo isagoo astaan u ah boqolka afartan iyo afarta kun, Butros waa calanka dhalaalaya oo quruxda badan ee quruumaha. Saacaddii sagaalaad, quruumuhu waxay ku baraarugaan calanka ay Walaasha White u aqoonsatay Sabtida, sharciga Ilaah, farriinta malaa'igta saddexaad, iyo adeegayaasha dunida oo dhan ee sida farriinta maalmaha ugu dambeeya. Korneeliyos waxaa lagu baraarujiyey calanka markii malaa'igtii timid saacaddii sagaalaad ee Kaysariya oo badda ku ag taal. Markaas

farriinta xeerka Axadda ee Bentekoste waxay u gudubtaa dunida—badda.

Kor u qaadidda calanka ayaa sidoo kale lagu matalayaa in guriga Rabbiga kor loo qaadayo buuraha dushooda, Butrosna wuxuu ku tukanayay saqafka sare ee magaalada quruxda badan ee iftiinka leh ee Yoobbe, saacaddii lixaad, wax yar ka hor sharciga Axadda ee saacaddii sagaalaad. Marka boqol iyo afartan iyo afarta kun la shaabadeeyo, duruufaha qalalaasaha ee dunida ka dhex jira ayaa soo jiidan doona carruurta kale ee Ilaah oo weli Baabuloon ku jira inay iftiin doondoonaan. Waxaa loo hoggaaminayaa inay Butros ka helaan dusha sare ee guriga ku yaal Yoobbe.

Butrosna wuxuu sidoo kale joogay Kaysariya Filibbi ee Matayos lix iyo tobnaad. Kaysariya Filibbi oo ku taal salka Buur Xermoon waxay lahayd isla magaca Kaysariya tii badda agteeda, hase yeeshee waxay lahayd isbarbardhig cad, maadaama mid ka mid ah magaalooyinku ku taallay berriga, tan kalena badda dusheeda. Iskutallaabtii Masiixa saacaddii saddexaad iyo dhimashadiisii saacaddii sagaalaad waxay tilmaamayaan isbarbardhig muuqda oo nolosha iyo dhimashada ah. Butros saacaddii saddexaad iyo sagaalaad ee Bentakostiga wuxuu tilmaamayaa isbarbardhig muuqda oo ka socda qolka sare ilaa macbudka. Kaysariya tan berriga ku taal ama Kaysariya tan badda ku taal waxay matalaysaa isbarbardhigga nebiyadeed ee lagama maarmaanka ah ee saacadda saddexaad iyo sagaalaad, laakiin ma jiro tixraac toos ah oo ku saabsan saacadda saddexaad markii Butros joogay Kaysariya Filibbi. Markhaatiga laba ama saddex wax baa lagu adkeeyaa, oo saacadda saddexaad iyo sagaalaad ee iskutallaabta iyo weliba maalintii Bentakostiga, labada tusaaleba waxaa metelaya hal qof, ha ahaado Masiixa oo nool ama qabriga ku jira, ama Butros oo ku jira qolka sare ama macbudka.

Maragga saddexaad ee saacadda saddexaad iyo sagaalaad ee labada Kaysariya waxay Butros u aqoonsanaysaa inuu yahay dabeecadda ugu weyn labada dhacdo mid kastaba, sida Masiixu ugu ahaa bilowgii xilligii Bentekostiga iyo Butros dhammaadkii isla xilligaas. Dabeecadda alfa ee saacadda saddexaad waa isla tan dabeecadda omega ee saacadda sagaalaad, taasoo bixinaysa markhaati keliya oo muujinaya in Kaysariya Filibbos ay tahay alfa ee labada Kaysariya. Markhaatiga labaad waa in magaca labada magaalo uu isku mid yahay, sidaas darteed magaca dabeecadda ugu weyn iyo magaca magaaladuba waa isku mid. Markhaati saddexaadna waa isbarbardhigga dhulka iyo badda. Markii Butros joogay Kaysariya Filibbos, waxay ahayd saacaddii saddexaad. Halkan ayay farriintu ka sii noqonaysaa mid aad u culus.

Waa sax in laba magaalo oo isku magac ah la isu waafajjiyo, taas oo ah waxa aynu samaynayno; hase yeeshee, waxa aynu sidoo kale ku daraynaa saacadda saddexaad iyo saacadda sagaalaad adeegsiga, annaga oo ku salaynayna maragga Masiixa ee iskutallaabta iyo kii Butros ee Bentakostiga. Markii saddexda xariiq la isu geeyo—saacaddii saddexaad iyo sagaalaad ee Masiixa, iyo saacaddii saddexaad iyo sagaalaad ee Butros ee Bentakostiga—waxa aynu sugaynaa saacadda saddexaad ee Kaysariya Filibbi. Isla caqliga nebiyadeedka ah waa in lagu dabaqaa Korneeliyos saacaddii sagaalaad, Butros saacaddii lixaad, dabadeedna Butros ee Kaysariya Filibbi saacaddii saddexaad.

Butros wuxuu joogaa dhammaan saddexda calaamadood ee jidka, Korneeliyosna wuxuu la joogaa Butros saacadda lixaad iyo saacadda sagaalaad, laakiin kuma jiro saacadda saddexaad ee Kaysariya

Filibbi. Xariiqdu way isugu xiran tahay, waayo tallaabo kasta waa saacadda saddexaad, lixaad, iyo sagaalaad siday u kala horreeyaan, laga soo bilaabo Kaysariya Filibbi ilaa Yoppa ilaa Kaysariya Maritima. Labada Kaysariya labaduba xididdooda dhaqan waxay ku xidhnaayeen Giriigga iyo Rooma, laakiin waxa Kaysariya Filibbi kaga soocnayd waxay ahayd inay ahayd muujinta jaahilnimo fog oo qarsoon, halka Kaysariya badda agteeduna ay ahayd xarun ganacsi iyo maamul, iyadoo isku dhex darsatay dhaqanka Giriigga iyo xukunka Roomaanka. Kaysariya Filibbi waxay ahayd astaan wadaadnimo siyaasadaysan, Kaysariya Maritimana astaan dawladnimo siyaasadaysan.

Safkii ka bilaabma Qaysariya kuna dhammaada Qaysariya, Yoppa waa tallaabada dhexe ee saddex tallaabo. Saddexda tallaabo waxaa lagu metelaa saacadda saddexaad, lixaad, iyo sagaalaad. Qaysariya ee badda ku taal, saacadda sagaalaad, waa sharciga Axadda marka injiilku u gudbo dadka aan Yuhuudda ahayn. Saddex saacadood ka hor, saacadda lixaad, Butros wuxuu joogaa Yoppa, magaalada ifaysa oo dhalaalaysa. Saddex saacadood ka hor taasna, Butros wuxuu joogaa iidda Buunanka saacadda saddexaad. Qaysariya ilaa Qaysariya waa muddada Qaylada Habeenbadhka. Butros wuxuu metelaa kuwa ku dhawaaqa Qaylada Habeenbadhka bilowga ilaa dhammaadka, waayo Ciise had iyo goor wuxuu isu waafajiyaa bilowga iyo dhammaadka. Qaylada Habeenbadhku waxay ka bilaabataa dameerka la furayo ee astaanta iidda buunanka, halkaas oo Butros ku dhawaaqayo farriinta Yoo'eel.

Butros waxa uu jooga calaamadda saddex-tallaabo ee Iiddii Buunanka, oo ay ku xigto kor-u-kicidda, dabadeedna xukunka. Calaamaddaas ku taal Matayos lix iyo toban waxa lagu soo qaadaa arrinta ku saabsan cidda Masiixu ahaa. Magaca Butros waa la beddelaa, waxaana Masiixu ku dhawaaqaa in Dhagaxan uu ahaan doono kii uu kaniisaddiisa ku dul dhisi lahaa. Dhagaxa macbudka lagu dul dhisiyay waa aasaaska, Butrosna jooga Kaysariya Filibbi waa farriintii malaa'igta kowaad, taas oo ah farriinta aasaasiga ah. Marka Butros gaadho tallaabada xigta, ee Yooffa, wuu kor u koraa sidii Masiixu sameeyey dhammaadkii afartankii maalmood ee waxbaridda fool-ka-foolka ah. Kor-u-kiciddu sidoo kale waa isbarbar-dhac la leh iskutallaabta, oo ah astaanta ugu weyn ee taariikhda badbaadada; iskutallaabtuna waxay u qaybsan tahay laba qaybood, iyadoo ay jiraan labada tuug, daahii u kala go'ay Quduuska Ugu Quduusan, iyo gudcurkii iyo saacadihii.

Haddaba saacaddii lixaad gudcur baa qariyey dalka oo dhan ilaa saacaddii sagaalaad. Oo abbaaraha saacaddii sagaalaad Ciise cod weyn buu ku qayliyey, isagoo leh, Elii, Elii, lama sabakhtaani? taas macnaheedu waa, Ilaahayow, Ilaahayow, maxaad ii dayrisay? Matayos 27:45, 46.

Yafaa, saacaddii lixaad, Butros wuxuu taagan yahay meel nebiyadeed oo kala qaybin ah, oo u dhexeysa kuwa lumay iyo kuwa badbaaday, oo u dhexeysa iftiin iyo gudcur, iyo u dhexeysa bilowga iyo dhammaadka Qaylada Habeenbadhka. Kala-go'aas wuxuu adkaynayaa gudubka dhaqdhaqaaqa La'odikiya ee boqol iyo afartan iyo afarta kun una gudbaya dhaqdhaqaaqa Filadelfiya ee boqol iyo afartan iyo afarta kun. Wuxuu calaamadnayaa diidmada buuxda ee kaniisadda La'odikiya ee Adventist-ka maalinta toddobaad. Albaabkaas xiran ee xukunka, oo uu matalo maalinta Kafaaraggudka, wuxuu imanayaa shan maalmood ka hor axdiga Axadda ee Bentakostiga. Xukunkaas waxaa ka horreeya kor-u-kaca, waxaana taas ka sii horreeya farriinta

buunka. Saddexdaas tallaabo waxay matalaan barta astaanta ah ee shaabadda Ilaah lagu daabaco, iyo farriinta Qaylada Habeenbadhkana ay kaniisadda guulaysatay ugu dhawaaqdo kuwa uu Korneeliyos matalo.

Butros wuxuu ku dhawaaqaa farriinta maalintii Bentakostiga, Bentakostiguna wuxuu calaamadeeyaa dhammaadka farriinta Qaylada Saqda-Dhexe. Sidaas daraaddeed, waxaa lagama-maarmaan u ah waxsii-sheegidda in Butros isaguna ku dhawaaqo farriinta bilowga muddada Qaylada Saqda-Dhexe. Bilowgu mar walba wuxuu sawiraa dhammaadka. Farriinta Qaylada Saqda-Dhexe ee Butros waxaa awood la siiyaa marka dameerka Islaamka la furo oo uu ku weeraro Maraykanka, sida uu mar kale u sameeyo xilliga sharciga Axadda. Butros oo farriinta ku dhawaaqaya saacaddii saddexaad iyo saacaddii sagaalaad ee Bentakostiga wuxuu aqoonsiinayaa bilowga iyo dhammaadka Qaylada Saqda-Dhexe.

Safka aynu tixgelinayno, afartanka maalmood ee ku dhammaada kor-u-kicitaankii Masiixa, waxay sidoo kale bilaabaan tobanka maalmood ee qolka sare. Shan maalmood markay ka soo wareegto tobankaas maalmood, maalinta kafaaraggudku waxay aqoonsanaysaa in dembiyadii Israa'iil la tirtiray, oo kiniisadduna ay isdiyaarisay. Waxay ahayd saacaddii saddexaad markii Butros ku jiray qolka sare maalintii Bentekoste. Saacaddii sagaalaad ee sharciga Axadda, farriintu waxay ka beddelmaysaa tii saqda dhexe una gudbaysaa qaylada weyn.

Ku dhawaaqidda farriinta Oohinta Habeenbadhkii ee uu Bataros sameeyo waxay dhacdaa marka uu ku jiro saacadda saddexaad. Farriintaas waxaa lagu calaamadeeyey iidda buunanka, marka dameerka la furo, iyo Kaysariya Filibbos; Kaysariya Filibbosna sidoo kale waa Paniyum. Paniyum waxaa lagu metelayaa aayadaha saddex iyo toban ilaa shan iyo toban ee Daanyeel kow iyo toban. Bataros wuxuu tilmaamayaa ma aha oo keliya weerar Islaami ah oo ku dhaca Maraykanka marka dameerka la furo bilowga ku dhawaaqidda Oohinta Habeenbadhkii, balse isla mar ahaantaana Bataros wuxuu joogaa dagaalkii Paniyum ee horseeda sharciga Axadda. Dagaalkii Paniyum waa dhacdo barbar socota weerarka Islaamiga ah ee ku dhaca Maraykanka.

Waxaan waxyaalahan ku sii wadi doonnaa maqaalka xiga.